

Euroeskualdea

2202 unitate didaktikoa
220201 jarduera
PROBLEMAK
Taulen irakurketa
Zailtasuna: ■ .

+Irakurri arreta handiz hurrengo testua. Begiratu mapa eta, gero, erantzun egiten zaizkizun galderei.

Euroeskualdeak 58.935 kilometro karratu ditu, hau da, Europar Batasunaren (25) azalera osoaren %1,5. Dena den, Euroeskualdea osatzen duten hiru lurralde-eremuen hedapena oso ezberdina da: Akitaniako eskualdeak Euroeskualdearen %70,1 hartzen du, Nafarroako Foru Erkidegoak %17,6 eta Euskal Aek %12,3.

Akitanian bost administrazio-departamendu daude (Dordogne, Gironde, Landes, Lot-et-Garonne, Pyrénées-Atlantiques), Euskal Autonomia Erkidegoak hiru lurralde historiko ditu (Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa) eta Nafarroako Foru Komunitateak Nafarroako lurraldea dauka. Guztira, Euroeskualdean 5.626.911 biztanle eta 2.814 udalerrri daude.

Soilik 5 udalerririk dute 100.000 biztanletik gora: Euskal Autonomia Erkidegoko hiru lurraldeetako hiriburuak (Vitoria-Gasteiz, Bilbo eta Donostia), Nafarroako Foru Komunitateko hiriburuak (Iruña) eta Gironde Departamenduko hiriburuak (Bordele). Hiriburuotan Euroeskualdeko biztanle kopuru osoaren %20,6 bizi da; kasurik azpimarragarriena, gainera, Arabarena da lurraldean dauden lau biztanletik hiru Vitoria-Gasteiz hiriburuan bizi delako.

Aitzitik, beste aldean, lau udalerritik hiruk mila biztanle baino gutxiago dute. Euroeskualdeko udalerrien %75ek 1.000 biztanle baino gutxiago ditu eta guztira biztanleen %13,7 dute. Udalerrri horietako gehienak Akitanian eta Nafarroako Foru Komunitatean daude.

1.- Kalkulatu, agiri honetan ematen zaizkizun datuen bidez, Akitaniak, Nafarroako Foru Komunitateak eta Euskal Autonomia Erkidegoak zenbat km^2 -ko hedadura duten. (**)

.....
.....
.....

2.- Kalkulatu, datu horiekin, zein den Europar Batasun osoaren azalera. (**)

.....
.....
.....

3.- Euroeskualde horrek zenbat biztanle ditu? Esan euroeskualde horretan zenbat biztanle bizi den testuan aipatzen diren 5 hiriburuetan. (**)

.....
.....
.....

4.- Zein da Vitoria-Gasteizen bizi den arabar kopuruaren ehunekoa? (*)

.....
.....
.....

5.- Zenbat udalerrri daude eskualde honetan? Horietariko zenbat dira 1.000 biztanle baino gutxiagokoak? (*)

.....

6.- Zenbat pertsona bizi da 1.000 biztanle baino gutxiagoko herrietan? (**)

.....

Oinarrizko kontzeptuak errepasatuz:

+ Badakizu zer den km^2 bat?

.....-(r)en karratuari dagokion eremua da.

+ Futbol, errugbi, jockey edo antzekoren baten zelaiek 100 metroko luzerako eta 50 metroko zabalera angeluzuzenaren forma eta neurriak dituzte. Datu horiek kontuan hartuta, orduan, kalkulatuz futbol edo antzeko kirolen baten zenbat zelai sartzen diren km^2 batean.

.....

PLUS

7.- Esan al dezakegu, biztanle gehienak hiri handietan edo herri oso txikietan bizi direla? Zein datu hartu dituzu oinarritzat erantzun hori justifikatzeko? (***)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

+ Aztertu ondo hurrengo taula eta gero erantzun galderari.

	Euroeskualdea	Guztira	Araba	Euskal AE		Nafarroako FE	Akitania					Europar Batas. EB - 25	
				Bizkaia	Gipuzkoa		Guztira	Dordogne	Gironde	Landes	Lot-et-Garonne	Pyrénées-Atlant.	
Guztira (Km²)	58.935	7.235	3.037	2.217	1.980	10.391	41.309	9.060	10.000	9.243	5.361	7.645	3.929.712
Udalerriak													
Kopurua	2.814	250	51	111	88	272	2.292	557	542	331	317	545	(:)
≤ 1.000	2.113	112	34	43	35	191	1.810	481	345	264	261	459	(:)
1.001-5.000	534	74	14	37	23	65	395	67	157	56	47	68	(:)
5.001-10.000	80	24	1	12	11	9	47	7	19	7	6	8	(:)
10.001-50.000	75	33	1	15	17	6	36	2	18	4	3	9	(:)
50.001-100.000	7	4	-	3	1	-	3	-	2	-	-	1	(:)
> 100.000	5	3	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-	(:)
Biztanleak	5.626.911	2.082.587	286.387	1.122.637	673.563	555.829	2.988.395	392.291	1.330.683	341.254	309.993	614.174	454.559.900
≤ 1.000	13,7	2,5	5,7	2,0	2,1	10,4	22,3	42,3	11,0	31,6	31,4	23,9	(:)
1.001-5.000	20,2	8,4	8,6	8,1	8,6	26,7	27,5	31,1	25,4	32,9	32,0	24,5	(:)
5.001-10.000	10,0	8,3	3,3	7,9	11,2	11,3	10,9	12,1	9,9	14,4	13,7	9,0	(:)
10.001-50.000	26,8	31,3	6,6	30,5	43,2	18,5	25,1	14,5	27,8	21,2	23,0	29,5	(:)
50.001-100.000	8,7	13,7	-	20,3	8,4	-	6,8	-	9,2	-	-	13,1	(:)
> 100.000	20,6	35,8	75,7	31,2	26,5	33,1	7,4	-	16,7	-	-	-	(:)
Dentsitatea (biz/km²)	94	288	94	506	340	55	72	43	133	37	58	80	116

Euroeskualde honetako zein lurraldek dauka hedadura txikiena? Eta zeinek handiena?

.....

Araban, 5.001 eta 10.000 biztanle arteko zenbat udalerrri dago?

.....

Badago lurralde bat 1.001 eta 5.000 biztanle arteko 395 udalerrri dituena. Zein da?

.....

Lurralde batzuetan, 1.000 biztanle baino gutxiagoko udalerrri-kopurua da nagusi. Zeintzuetan?

.....

Lurralde batzuetan ez dago 100.000 biztanle baino gehiagoko udalerririk. Zeintzuetan?

.....

Egia da "Landes" izeneko departamenduan ez dagoela 50.000 biztanle baino gehiagoko herririk?

.....

+ Aztertu ondo hurrengo taula eta gero erantzun galderei.

	Euroeskualdea	Guztira	Euskal AE			Nafarroako FE	Guztira	Akitania			Pyrénées Atlantiques	Europar Batasuna EB - 25	
			Araba	Bizkaia	Gipuzkoa			Dordogne	Gironde	Landes			Lot-et-Garonne
Parke eta erreserba naturalak	614.876	80.737	25.876	35.516	19.345	143.976	390.163	106.300	101.784	166.781	120	15.178	(:)
Hiri-hondakinen ekoizpena													
Tonak urtean	2.988.546	1.151.879	(:)	(:)	(:)	244.467	1.592.200	135.700	923.700	180.100	119.000	233.700	181.264.650
Biz/eguneko kg-tan	1,4	1,5	(:)	(:)	(:)	1,2	1,5	2,0	1,5	1,1	1,1	1,5	1,1

Zein lurraldek gordetzen du azalera (ha) gehien parke eta erreserba naturaletarako?

.....
 Euroeskualdearen azalera osoak 58.935eko balioa dauka eta parke eta erreserba naturalek handiagoa: 614.876.
 Hori posible da?

.....
 25.876 + 35.516 + 19.345 balioak batuz gero taulako zein emaitza lortuko dugu? Zergatik?

.....
 80.737 + 143.976 + 390.163 balioak batuz gero taulako zein emaitza lortuko dugu? Zergatik?

.....
 Zein dira parke eta erreserba naturaletarako 70.000 ha baino gehiago gordeta dituzten eskualdeak?

Oinarrizko kontzeptuak berrikusiz:

Badakizu zer den hektarea (ha) bat?

.....-(a)ren karratuari dagokion eremua da.

Futbol, errugbi, jockey edo antzekoren baten zelaiek 100 metroko luzerako eta 50 metroko zabalerako angeluzuzenaren forma eta neurriak dituzte. Datu horiek kontuan hartuta, kalkulatu futbol edo antzeko kirolen baten zenbat zelai sartzen diren hektarea batean.

+ Zein da km² baten eta hektarea baten arteko erlazioa?

PLUS

Badakizu "Dordogne" lurraldearen zein ehuneko gordetzen den parte eta erreserba naturaletarako?

+ Irakurri arretaz hurrengo taula:

	Euroeskualdea	Guztira	Euskal AE			Nafarroako FE	Guztira	Dordogne	Akitania			Pyrenées Atlantiques	Europar Batasuna EB - 25
			Araba	Bizkaia	Gipuzkoa				Gironde	Landes	Lot-et-Garonne		
Biztanleak	5.626.911	2.082.687	286.387	1.122.637	673.563	555.829	2.988.395	392.291	1.330.683	341.254	309.993	614.174	454.559.900
Egitura													
≤ 14 urte	15,0	12,6	13,0	12,2	13,2	14,5	16,8	15,3	17,5	16,7	16,5	16,6	17,0
15 - 24	12,6	13,2	13,9	13,2	12,9	13,2	12,1	9,7	13,7	9,9	10,9	11,7	12,9
25 - 64	54,2	57,2	58,1	57,1	57,2	55,0	51,9	50,9	52,5	52,2	50,3	51,7	54,2
≥ 65	18,2	17,0	15,1	17,6	16,8	17,2	19,2	24,1	16,3	21,2	22,3	20,0	15,9

+ Bete taula hauek aurrekoan dituzun datuak erabiliz:

Biztanleak:

Euroeskualdea	Euskal AE	Nafarroako FK	Akitania
5.626.911			

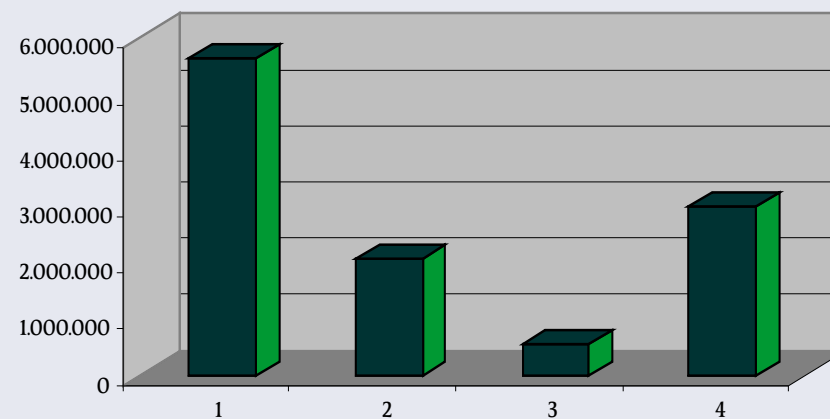
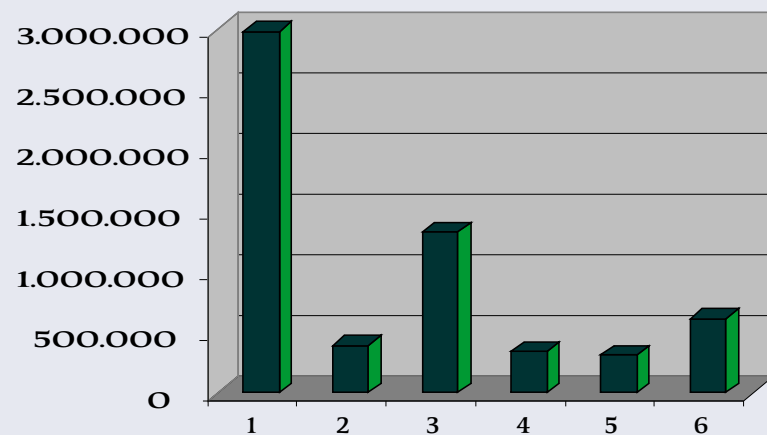
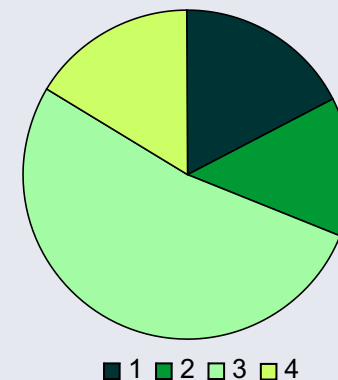
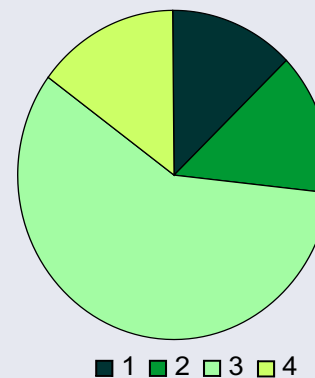
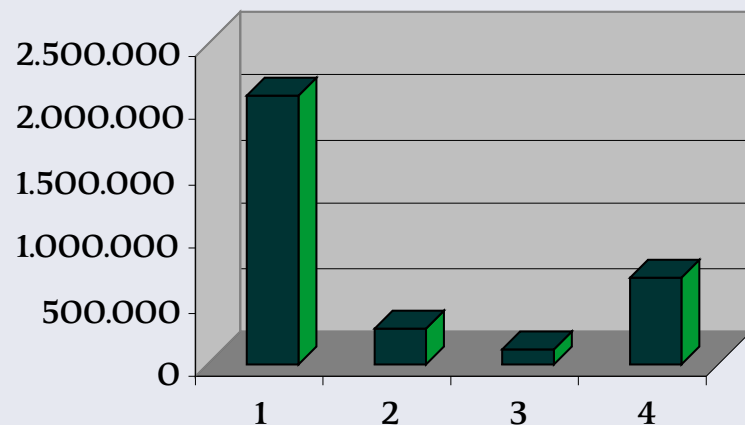
Euskal AE	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa
2.082.687			

Akitania	Dordogne	Gironde	Landes	Lot-et-Garonne	Pyrenées Atlantiques
2.998.395					

	Gironde
Biztanleak	
≤ 14 urte	
15-24	
25-64	
≥ 65	

	Araba
Biztanleak	
≤ 14 urte	
15-24	
25-64	
≥ 65	

+ Barra-diagrama eta sektore-diagrama hauek aurreko orrialdeko taulekin egin dira. Orain zeuk esan behar diguzu diagrama bakoitza zein taulari buruzkoa den eta gero osa itzazu falta diren errotuluekin.

+ Aztertu taula hau eta erantzun hurrengo orrialdean dituzun galderei.

	Euroeskualdea	Guztira	Euskal AE			Nafarroako FK	Guztira	Akitania			Pyrénées Atlantiques	Europar Batasuna EB - 25
			Araba	Bizkaia	Gipuzkoa			Dordogne	Gironde	Landes		
Tasak (1.000 Bizt.)												
Jaiotza	9,9	8,5	8,5	8,1	9,2	10,3	10,8	9,1	11,9	10,1	10,3	10,4
Heriotza	9,5	8,7	7,8	9,0	8,8	8,7	10,3	13,1	8,9	11,0	11,2	9,7
Ezkontzak	4,5	4,7	4,5	4,7	5,0	4,9	4,2	3,7	4,6	3,8	3,7	4,8
Seme-alaben batez-besteko kop. emakumeko	1,4	1,0	1,1	1,0	1,1	1,3	1,7	1,8	1,7	1,8	1,9	1,4
Urteko bilakaera-tasa, sergatia (%)												
Berezko hazkundea	0,00	-0,07	0,06	-0,13	-0,01	0,06	0,05	-0,40	0,29	-0,09	-0,10	0,06
Migrazio-saldoa	0,27	-0,02	0,15	-0,06	-0,01	0,53	0,68	0,61	0,54	1,46	0,68	0,14

Tasa bat balio erlatiboa da eta 100ekoak ez diren kopuruak ematen ditu, hau da, balio erlatiboa da baina ez ehunekoa.

Taula honetan, esaterako, tasak 1.000 biztanleri buruzko balio erlatiboak dira.

Euroeskualde osoan 5.626.911 biztanle daude eta 1.000 biztanle bakoitzaren urteko jaiotza-tasa 9,9 da. Horrela, esan dezakegu urtean jaio zen pertsona kopurua hau dela: $(5.626.911 \times 9,9) / 1.000 = 55.706$.

Zein lurraldetan da jaiotza-tasa heriotza-tasa baino altuagoa?

.....

Zein lurraldek du ezkontza-tasa altuena?

.....

Zein lurraldek du ezkontza-tasa txikiena?

.....

Kalkulatu urte horretan zenbat ume jaio ziren Nafarroako FKn.

.....

Kalkulatu urte horretan zenbat ume jaio ziren "Landes" lurraldean.

.....

Kalkulatu urte horretan Gipuzkoan hil zen pertsona-kopurua.

.....

Non jaio da ume gehiago urte horretan, Bizkaian edo Nafarroako Fen? Zein da bien arteko aldearen balioa?

.....

.....

Zein da Araban urte horretan jaiotako pertsona-kopuruaren eta hildakoen arteko aldea?

.....

Zenbat pertsona jaio zen urte horretan "Dordogne" eta "Gironde" lurraldeetan?

.....

Non jaio zen ume gehiago urte horretan, Araban eta Gipuzkoan (bietan) edo Bizkaian?

.....

Zein alde dago euroeskualde osoan jaiotako pertsona-kopuruaren eta hildakoen kopuruaren artean?

.....

Zenbat pertsona jaio zen urte horretan Europar Batasunean?

.....

+ Aztertu hurrengo taula eta gero erantzun jarraian dituzun galderari.

	Euroeskualdea	Guztira	Euskal AE			Nafarroako FE	Guztira	Akitania				Pyrenées Atlantiques	Europar Batasuna EB - 25
			Araba	Bizkaia	Gipuzkoa			Dordogne	Gironde	Landes	Lot-et-Garonne		
Biztanleak ≥ 15 urte (milakoak)	4.736	1792,0	249,4	968,7	573,9	458,4	2.485	332,3	1 097,7	284,4	258,8	511,9	373.206
Aktiboak (milakoak)	2.528	980,7	148,9	504,4	327,4	254,9	1.292	163,2	592,1	143,8	130,2	262,9	210.354
Landunak	2.252	896,2	137,4	457,3	301,6	240,9	1.115	141,2	505,9	126,5	111,8	230,0	191.891
Langabeak	271,0	84,4	11,6	47,1	25,8	14,1	172,5	21,4	84,3	16,7	18,0	32,1	18.465
Lana egin dutenak	(:)	71,6	10,8	42,0	18,8	12,3	(:)	(:)	(:)	(:)	(:)	(:)	14.963
Lehen enpleguaren bila	(:)	12,9	0,8	5,2	6,9	1,8	(:)	(:)	(:)	(:)	(:)	(:)	3.501
Ezaktiboak (milakoak)	(:)	811,4	100,5	464,3	246,6	203,5	(:)	(:)	(:)	(:)	(:)	(:)	162.850
Tasak (%)													
Jarduera	54,4	54,7	59,7	52,1	57,0	55,6	52,8	49,1	55,1	52,1	50,6	52,0	56,4
Gizonezkoak	63,9	65,9	70,2	63,9	67,2	66,6	59,2	55,0	61,5	58,7	56,6	58,8	65,5
Emakumezkoak	45,4	44,3	49,5	41,1	47,4	44,8	47,0	43,7	49,4	45,9	45,1	45,9	47,8
Langabezia	9,1	8,6	7,8	9,3	7,9	5,5	13,3	13,1	14,2	11,6	13,8	12,2	8,8
Gizonezkoak	6,9	6,5	5,5	7,5	5,5	3,7	10,6	10,3	11,9	8,1	11,0	9,4	8,0
Emakumezkoak	12,0	11,5	10,9	12,1	11,0	8,2	16,4	16,4	16,9	15,9	17,1	15,5	9,7
≤ 25 urte	21,8	22,2	18,9	23,4	22,2	14,7	28,6	29,1	29,6	26,6	28,7	26,6	(:)
Gizonezkoak	18,3	18,9	15,2	19,2	20,4	11,7	24,3	23,6	26,4	20,6	23,4	22,0	(:)
Emakumezkoak	26,4	26,4	23,5	28,7	24,5	18,6	34,1	36,3	33,5	34,7	36,0	32,9	(:)
Biztanleria landuna sektoreka (%)													
Nekazaritza eta arrantza	4,9	2,1	4,8	1,7	1,4	5,9	6,8	8,7	5,9	7,8	9,9	5,8	5,4
Industria	23,6	27,6	30,9	23,7	31,9	28,8	14,5	15,5	13,0	17,1	15,4	15,7	} 28,8
Eraikuntza	8,7	9,5	8,2	10,6	8,5	9,7	6,8	8,6	6,1	6,9	7,1	6,9	
Zerbitzuak	62,8	60,8	56,0	64,0	58,2	55,7	71,9	67,2	75,0	68,2	67,6	71,6	65,8

Datu hauek ateratzeko erabili dugun txosten horretan honakoa ageri da:

Euroeskualdeko aktibotasun-tasa altuena Akitaniako eskualdean ematen da baina gizonen aktibotasun-tasa altuena Nafarroako Foru Erkidegoan.

Zer esan nahi da "aktibotasun-tasa" eta "gizonen aktibotasun-tasa" esamoldeekin?

.....

.....

.....

.....

Taulako zein datu erabil ditzakezu baieztapen horiek egiazkoak diren ala ez egiaztatzeko?

.....

.....

Txosten horretako beste paragrafo batean hauxe irakur daiteke:

Euroeskualdeko langabezia-tasa (%9,1) Europar Batasuneko batez bestekoa (%8,8) baino pixka bat altuagoa da. Euroeskualdean gizonen langabezia txikiagoa da, baina emakumeenak ia bi puntu baino gehiagotan gainditzen du Europakoa. Langabezia-tasa txikiak, gizonen nahiz emakumeen artean, Nafarroako FKn daude eta altuenak Akitaniako eskualdean.

Taulako zein datu erabil ditzakezu baieztapen horiek egiazkoak diren ala ez egiaztatzeko?

.....

.....

.....

- Hartu taula honetako datu batzuk eta idatzi kazetaritzako izenburu moduan erabili ahal izango den testu labur bat. Eman batetik datuak eta, bestetik, aipatu izenburua.

.....

.....

.....

- Hartu taula honetako datu batzuk eta idatzi horiek deskribatuko dituen hiru edo lau lerroko testu bat. Lehenbizi eman datuak.

.....

.....

.....

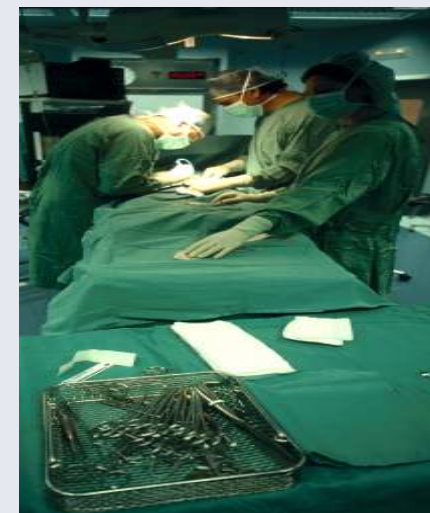
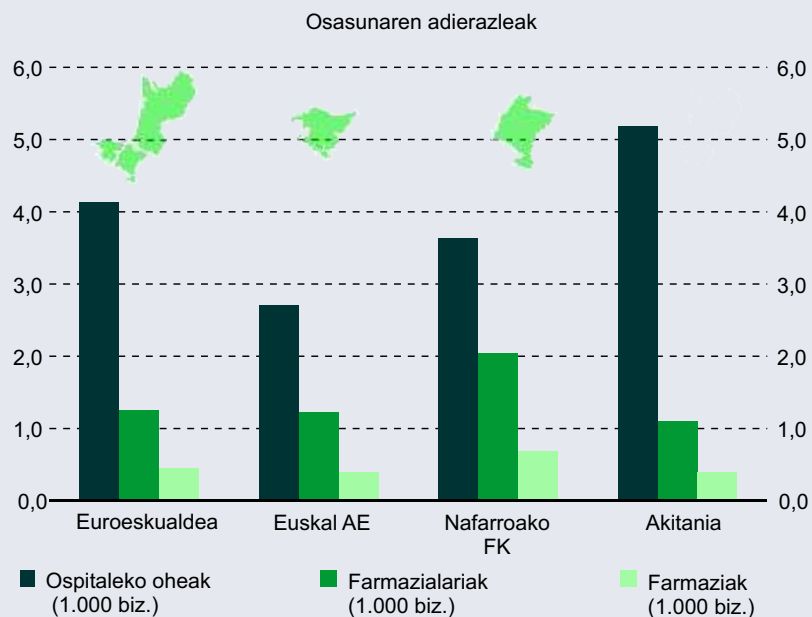
- Hartu taula honetako datu batzuk eta idatzi horiek baloratuko dituen hiru edo lau lerroko testu bat. Lehenbizi eman datuak.

.....

.....

.....

+ Aztertu ondo grafiko hau

Biztanleei buruzko datu hauek hartu behar dira kontuan:

Euroeskualdea	Euskal AE	Nafarroako FE	Akitania
5.626.911	2.082.687	555.829	2.988.395

Kalkuluak egiten hasi baino lehen, grafikoetan ematen diren tasen balioa zenbatetsi eta idatzi behar dituzu.

Tasek ematen dituzten balioak mila biztanle bakoitzekoak dira.

Ospitaleetako zenbat ohe dago Euroeskualde osoan?

.....

Zenbat farmazialari dago Akitanian?

.....

Zenbat farmazia dago Nafarroako Fkn?

.....

Zein eskualdetan dago ohe gehiago, bere biztanle kopuruarekin alderatuta? Eta zeinetan ohe gutxiago?

.....

Zein eskualdetan dago farmazia gehiago, bere biztanle kopuruarekin alderatuta? Eta zeinetan farmazia gutxiago?

.....

Non dago ospitaleko ohe gehiago, Euskal AEn edo Nafarroako Fen? Zein da aldea?

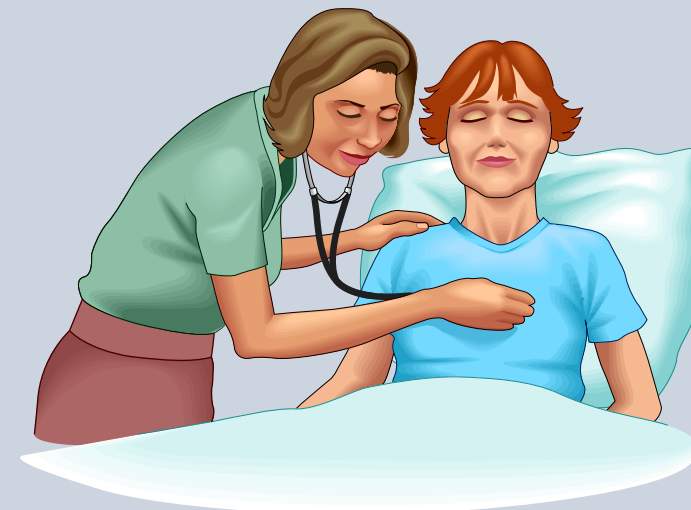
.....
.....

Non dago farmazialari gehiago, Akitaniako eskualdean edo Euskal AEn?

.....

Non dago farmazia gehiago, Nafarroako FKn edo Akitanian?

.....

Irakurri eskualde bakoitzeko ospitaleetan dagoen ohe-kopuruari buruzko tasa erlatiboak, eta egin bi edo hiru lerroko txosten labur bat zure ondorioak azaltzeko.

.....
.....
.....

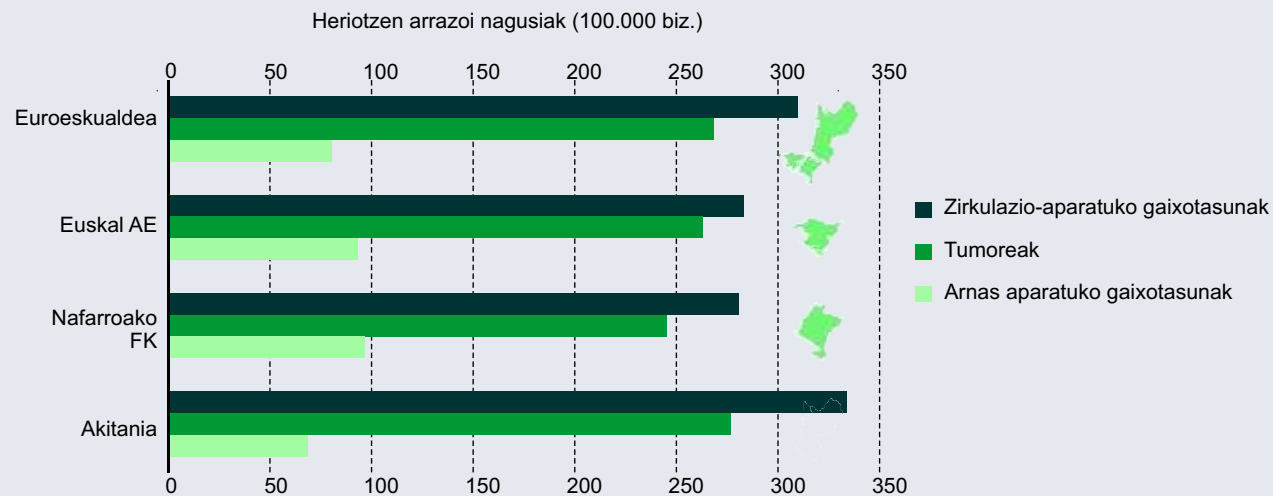
Irakurri eskualde bakoitzean dagoen farmazialari-kopuruari buruzko tasa erlatiboak, eta egin bi edo hiru lerroko txosten labur bat zure ondorioak azaltzeko.

.....
.....
.....

Irakurri eskualde bakoitzeko farmazia-kopuruari buruzko tasa erlatiboak, eta egin bi edo hiru lerroko txosten labur bat zure ondorioak azaltzeko.

.....
.....
.....

+ Aztertu ondo grafiko hau:

Biztanleei buruzko datu hauek hartu behar dira kontuan:

Euroeskualdea	Euskal AE	Nafarroako FK	Akitania
5.626.911	2.082.687	555.829	2.988.395

Kalkuluak egiten hasi baino lehen, grafikoetan ematen diren tasen balioa zenbatetsi eta idatzi behar dituzu.

Tasek ematen dituzten balioak mila biztanle bakoitzekoak dira.

Aipatzen diren gaixotasunen artean zein da Euroeskualdean heriotza gehiago eragiten duena? Eta Euskal AEn? Gaixotasun bera da?

.....

.....

Zenbat pertsona hiltzen da Akitaniako eskualdean tumoreen ondorioz?

.....

Zenbat pertsona hiltzen da Nafarroako FKn zirkulazio-aparatuko gaixotasunen ondorioz?

.....

Non hiltzen da pertsona gehiago arnas aparatuari lotutako gaixotasunengatik, Euskal AEn edo Akitanian?

.....

Non hiltzen da pertsona gehiago tumoreen ondorioz, Euskal AEn edo Akitanian?

.....

+ Osatu hurrengo taula: (tasen balioak zenbatetsitakoak dira, grafikoetan irakurri dira eta)

	Biztanleak	Zirkulazio-aparatuko gaixotasunengatik hildakoak		Tumoreen ondorioz Hildakoak		Arnas aparatuko Gaitasunengandik Hildakoak	
		Tasa 100.000 biz.	Hildakoen kopurua guztira	Tasa 100.000 biz.	Hildakoen kop. Guztira	Tasa 100.000 biz.	Hildakoen kop. Guztira
Euroeskual.	5.626.911	310	17.443				
Euskal AE	2.082.687	280	5.829				
Nafarroako FK	555.829	280					
Akitania	2.988.395	335					

-Gogora ezazu tasa hori 100.000 biztanle bakoitzekoa dela. Horregatik, Euroeskualdean zirkulazio-aparatuko gaixotasunengatik guztira zenbat pertsona hil den jakiteko hurrengo kalkulua egin dugu:

Euroeskualdean zirkulazio-aparatuko gaixotasunengatik hildakoak: $(5.626.911/100.000) \times 310 = 17.443$

+ Taula bete ondoren:

Idatzi berri baten izenburua interesgarrientzat jotzen duzun daturen batekin.

.....

.....

.....

Idatzi hiru edo lau lerroko testu labur bat taulan ematen den informazioen bat azalduz:

.....

.....

.....

.....

.....

"Euroeskualdea zenbakitan. 2005" txostenetik ateratako testua:

Euroeskualdeko biztanleko BPG altuena Nafarroako FKak dauka (24.790€), gero Euskal Autonomia Erkidegoak (24.766€) eta Akitaniako eskualdeak (21.658 €). Aipatu guztiek Europar Batasunaren batez bestekoa gainditzen dute. Biztanleko BPG altuena Arabak dauka (29.927€) gero Gipuzkoak (25.365€) eta Girondek (23.810€).

BPG (Barne Produktu Gordina) lortzeko eskualde bateko ekoizpenaren balioa biztanle kopuruaz zatitu behar da. Eta, datu hori, eskualdearen aberastasunaren adierazlea da.

1.- Datu horien arabera, zein da Euroeskualdeko eskualderik aberatsena? Galdera horri erantzun ezberdinak eman ahal dizkiozu "eskualdea" zeri esaten diogun kontuan hartuta. Azaldu zure ustez zer den. (**)

.....

.....

.....

2.- Nola izan daiteke Euskal Autonomia Erkidegoak Nafarroak baino biztanleko BPG txikiagoa izatea, Gipuzkoak eta Arabak Nafarroakoa baino errenta handiagoak badituzte? (**)

.....

.....

.....

3.- Gipuzkoako BPG Europar Batasuneko batez bestekoaren gainera dago? Nola atera duzu datu hori? (*)

.....

.....

.....

4.- Nafarroan 555.829 biztanle daudela kontuan hartuta, lurralde horretako ekoizpen osoaren gaineko zenbatespena egin dezakezu? (**)

.....

.....

.....

5.- Gipuzkoako biztanleko BPG Arabakoa baino txikiagoa da. Kalkulatu zein ehunekotan den txikiagoa. (**)

.....

.....

.....

6.- Akitaniako biztanleko BPG Nafarroakoa baino txikiagoa da. Kalkulatu zein ehunekotan den txikiagoa. (**)

.....

“Euroeskualdea zenbakitan. 2005” txostenetik ateratako testua:

Euroeskualdean dauden hotelak eta gela-kopuruak banaketa ezberdina dute lurraldearen arabera.

Akitaniako eskualdean 1.116 hotel eta ostatu daude, guztira 29.094 gela eskainiz. Euskal Autonomia Erkidegoan 349 hotel eta 9.604 gela daude eta Nafarroako Foru Komunitatean 8.858 gela daude 180 hotel eta ostatutan.

Egizu datu horiek guztiak biltzen dituen taula bat.

Marraztu datu horientzako barra-diagrama bat.
Saia zaitetz datu guztiak diagrama bakarrean ematen.

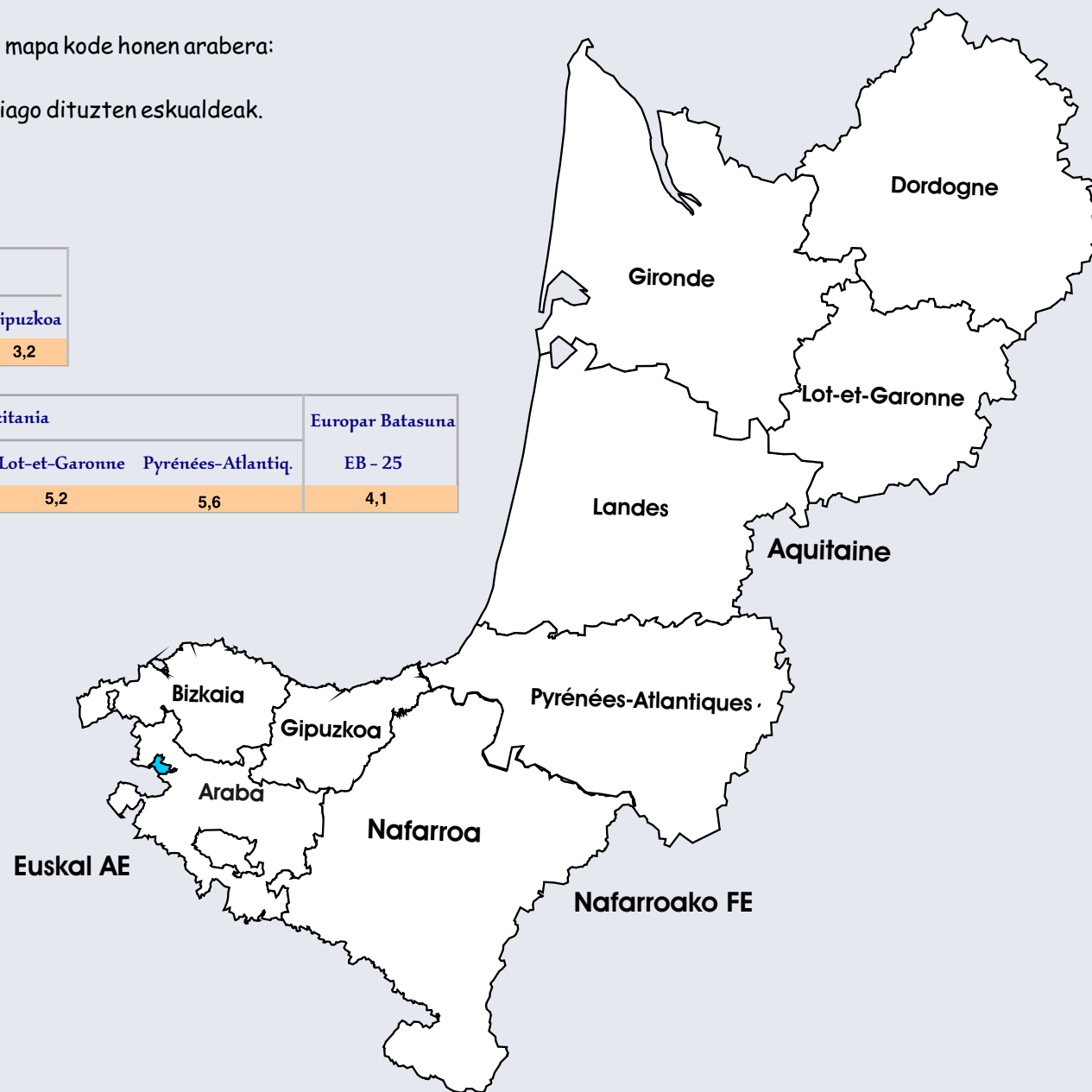

Irakurri arreta handiz hurrengo taula eta gero margotu mapa kode honen arabera:

- Urdinez, ospitaleetan mila biztanleko 3 ohe baino gutxiago dituzten eskualdeak.
- Horiz, 3 eta 4 ohe dituztenak.
- Gorriz, 4 eta 5 ohe dituztenak.
- Beltzez, 5 ohe baino gehiago dituztenak.

	Euroeskualdea	Euskal AE			
		Guzt.	Bizkaia	Araba	Gipuzkoa
Ospitale-oheak (1.000 biz.)	4,1	2,7	2,7	2,4	3,2

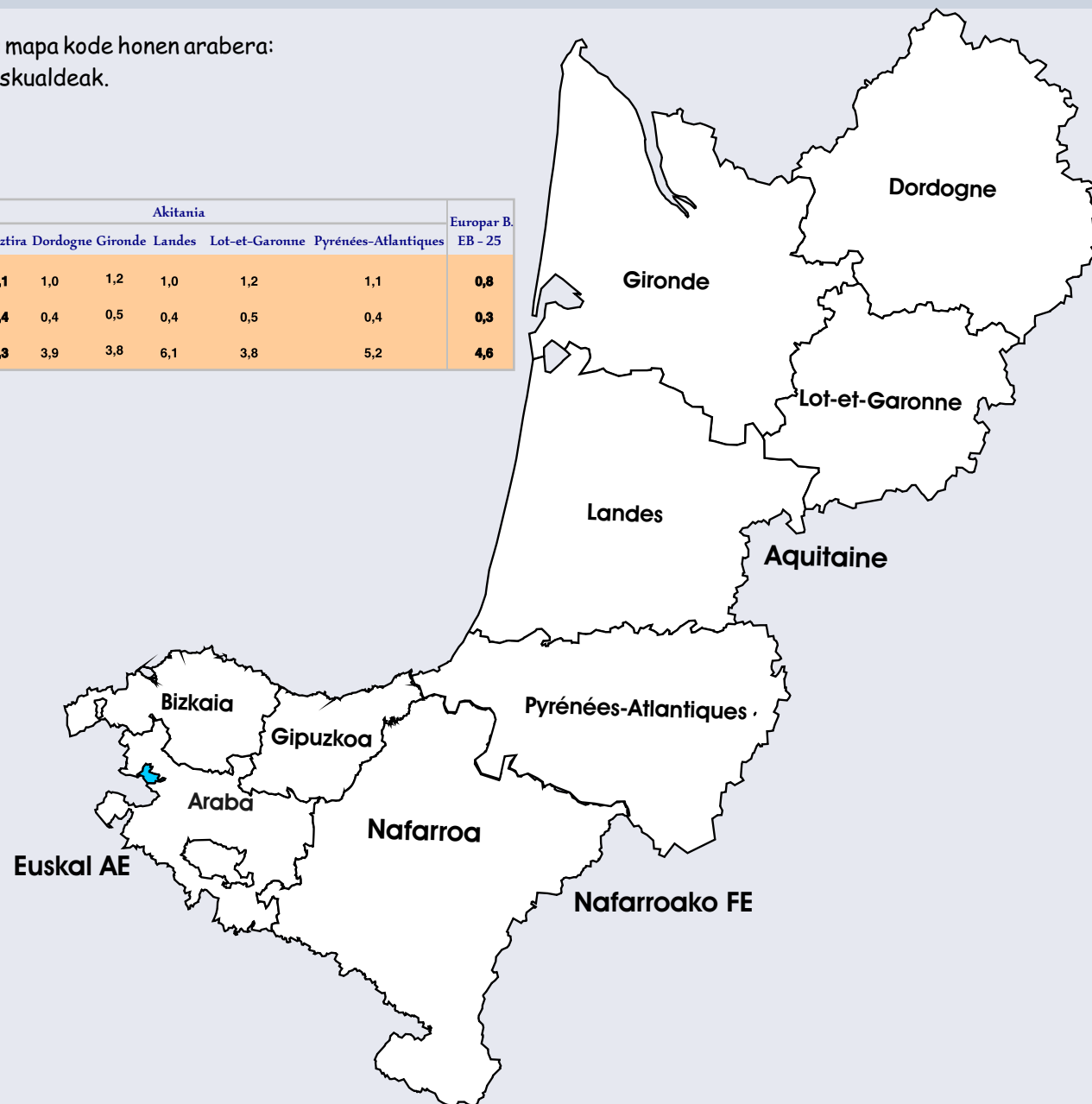
	Akitania						Europar Batasuna
	Guztira	Dordogne	Gironde	Landes	Lot-et-Garonne	Pyrénées-Atlantiq.	EB - 25
Ospitale-oheak (1.000 biz.)	5,2	4,4	5,5	4,1	5,2	5,6	4,1

Irakurri arreta handiz hurrengo taula eta gero margotu mapa kode honen arabera:

- Urdinez, haurren heriotza-tasa 2 eta 3 artean duten eskualdeak.
- Gorritz, tasa hori 3 eta 4 artean dutenak.
- Beltzez, 4tik gorakoa dutenak.

	Euroeskualdea	Euskal AE				Nafarroako FE	Akitania					Europar B. EB - 25	
		Guztira	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa		Guztira	Dordogne	Gironde	Landes	Lot-et-Garonne		Pyrénees-Atlantiques
Botikalariak (1.000 biz.)	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	2,0	1,1	1,0	1,2	1,0	1,2	1,1	0,8
Farmaziak (1.000 biz.)	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,7	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3
Haurren heriotza-tasak (1.000 jaiotza)	3,8	3,4	3,2	3,3	3,5	2,6	4,3	3,9	3,8	6,1	3,8	5,2	4,6

+ Datu estatistiko asko tasen bidez adierazten dira. Hain zuzen, honelakoak esaten dira: "Gipuzkoan mila biztanleko haurren heriotza-tasa 3,5ekoa da". Zer esan nahi da datu horrekin? Zergatik ez dira ehunekoak erabiltzen? Zein ezberdintasun dago tasen eta ehunekoaren bidez ematen diren balio erlatiboaren artean? Galdera horiei guztiei erantzuten ahaleginduko gara.

Tasak magnitude heterogeneoen arteko erlazioa adierazten duten balio erlatiboak dira eta erlazio horren izendatzaileak denbora-unitateak adierazten ditu.

Hau da, pertsona batzuen irakurtzeko ohiturak aztertzen baditugu irakurketa-mota kontuan hartuta, informazio hau lor dezakegu: 100 pertsona aztertu ondoren ikusten dugu 15ek komikiak irakurtzen dituztela; 45ek eleberriak; 30ek ipuinak eta 10ek olerki-liburuak. Balio horiek homogeneoak direla esaten dugu denak direlako, erreferentzia moduan hartutako kopurua barne (100 pertsona), magnitude berari buruzkoak: pertsona-kopurua. Kasu honetan, datuak ehunekoetan eman ditzakegu.
%15ek komikiak irakurtzen ditu; %35ek eleberriak; %30ek ipuinak eta %10ek olerkiak.

Baina aldi jakin batean jaiotako ume kopurua alderatu nahi badugu, denbora-unitateak gaude alderatzen eta orduan balio horiei tasa deitzen zaie.

Adibidez, 200.000 pertsona bizi den lurralde batean urtean 3.000 ume jaiotzen badira, hauxe esango dugu:

$$1.000 \text{ biztanleko jaiotza-tasa } 3.000 \times 1.000 / 200.000 = 15 \text{ da}$$
$$10.000 \text{ biztanleko jaiotza-tasa } 3.000 \times 10.000 / 200.000 = 150 \text{ da}$$

Ikusten denez tasak, ehunekoak ez bezala, erreferentzia ezberdinen arabera eman daitezke eta ohikoenak 10en anizkoitzak dira.

Hauteskunde politiko batzuetako datuak balio erlatiboaren bidez eman nahi badituzu, zer erabiliko zenuke ehunekoak ala tasak? Zergatik?

Hiri bateko bisitari kopuruaren gaineko datuak urte ezberdinetan eman nahi badituzu, ehunekoak ala tasak erabiliko zenituzke? Zergatik?

Azaldu labur ehunekoaren eta tasen arteko ezberdintasuna.

Tasak beti dira 100eko guztirakoari buruzkoak?